

Vergeet de minnen niet

Gert Peersman – Column De Standaard 10/2/2015

De regering heeft het mogen ondervinden: wie alleen plussen rekt, en geen minnen, gaat finaal op zijn bek. Volgens het Planbureau schept de regering de komende jaren geen 80.000, maar slechts 16.000 jobs. Het verschil is dat het Planbureau niet alleen de banenwinst door de lastenverlagingen telt, maar ook het verlies door de besparingen. Laat het een les zijn voor een tax shift, want ook daar ziet men vaak alleen de plussen. Behalve tegenstanders, die pikken er alleen de minnen uit.

Neem een verschuiving van lasten op arbeid naar een meerwaardebelasting op aandelen. Die zal ongetwijfeld herverdelen en rechtvaardiger zijn, maar of ze groei zal creëren is twijfelachtig. Het onderzoek daarover is dubbel. Sommige studies vinden netto een gunstige, andere een negatieve impact. Wat we wel vrij zeker weten, is dat een verschuiving van arbeid naar consumptie (milieuvervuilende producten en btw) jobs creëert. Althans, er zijn nog geen studies die op een negatief banensaldo uitkomen. Met gegevens van het Planbureau, bekomen collega Koen Schoors en ikzelf bijvoorbeeld uit op netto 10.000 extra jobs per miljard verschuiving van arbeid naar consumptie.

Er wordt gefluisterd dat een verschuiving naar consumptie vooral de laagste inkomens zou treffen. Als het gaat over een tax shift, en geen tax lift, schuilt in dat gespin evenveel waarheid als in het scheppingsverhaal. Je kunt herverdelen zoals je zelf wilt: verlaag bijvoorbeeld de lasten op de laagste lonen, en verhoog vooral de btw op luxeproducten. De grootste slachtoffers van deze verschuiving zijn overigens renteniers, buitenlandse multinationals die arbeid uitbuiten en zwarte inkomens. Dat kun je moeilijk onrechtvaardig noemen.

Niet alleen inkomensherverdeling en jobcreatie, ook andere neveneffecten dienen in kaart gebracht te worden. Belastingen beïnvloeden het gedrag van consumenten en beleggers. Een succesvolle milieubelasting levert de staatskas bijvoorbeeld weinig op, omdat gezinnen die producten minder zullen kopen. Bij een meerwaardebelasting alleen voor aandelen zullen beleggers dan weer op grote schaal overstappen naar vormen van vermogen waarvoor de meerwaardebelasting niet geldt, zoals kunst, spaarboekjes en vastgoed. Willen we dat wel aanmoedigen?

Het is onbegrijpelijk dat er voorstellen circuleren om meerwaarde op aandelen wel te belasten, en vastgoed te vrijwaren. Het gevolg door de substitutie van beleggers is dan dat vastgoed- en grondprijzen (meer dan anders) zullen stijgen, zonder dat daarmee een kwaliteitsverbetering van de woning of jobcreatie gepaard gaat. Het verhoogt voortaan de aankoopprijs voor iedereen die een woning wenst te kopen, waardoor hun koopkracht daalt. De gedragswijziging van beleggers door de vrijstelling treft dus vooral doorsneegezinnen. Aan alle belastingen zijn nadelen verbonden, maar een lap grond of bestaande stenen die duurder worden, genieten voor velen blijkbaar de voorkeur op aandelenkapitaal voor bedrijven die wel groei en jobs creëren. Er moet in dit land een straffe vastgoedlobby zijn voor hen die meerdere huizen bezitten, want zij zijn de enige winnaars.

Er zijn argumenten om de eigen woning vrij te stellen, en je kan nieuwe investeringen die de kwaliteit van de woning verhogen in mindering laten brengen, maar er is geen enkele reden om de reële huurinkomsten en meerwaarde op vastgoed niet mee in het bad van een tax shift te trekken. Alleen al omdat er dan geen schadelijke substitutie plaatsvindt. Bovendien weten we uit onderzoek dat, van alle belastingen, die op vastgoed (en gronden) het minst wegen op de groei. Iedere verschuiving naar vastgoed levert netto bijgevolg jobs op.

Sommigen zullen beweren dat de belastingen op reële huurinkomsten in de huurprijs zullen worden doorgerekend, maar dat klopt niet. De huur wordt voornamelijk bepaald door de prijs die huurders voor een pand willen en kunnen betalen. In essentie treden zij in competitie met elkaar voor een vast aantal woningen. De verhuurder probeert in te schatten hoeveel hij maximaal kan vragen opdat een huurder toehapt, en dat bedrag verandert niet door de belasting. Thomas Piketty heeft zelfs aangetoond dat minder opbrengsten voor de verhuurder (via opleggen huurplafonds) tot lagere vastgoedprijzen leidden tijdens de jaren 50 en 60.

Laten we hopen dat de regering haar huiswerk maakt, alle gevolgen in kaart brengt en zich niet laat hersenspoelen door lobbygroepen of foute interpretaties van grafiekjes met herverdelingseffecten die circuleren. Voor jobcreatie verschuif je best van arbeid naar consumptie en vastgoed. Herverdeling van inkomen kan je bereiken met een verschuiving van arbeid naar consumptie of vermogenswinsten, maar dan moet je wel alle vormen van vermogen, zoals vastgoed, mee in het bad trekken om geen brokken te maken.